

Üniversite Öğrencilerinin Empatik Eğilimlerinin Sporda Tercih Ettikleri Liderlik Davranışlarıyla Karşılaştırılması

Elif AYDIN¹, Özge Gül AYDIN

¹ Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi, Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu, <https://orcid.org/0000-0003-3445-9082>

² Yozgat Bozok Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi, Antrenörlük Eğitimi Bölümü

To cite this article/ Atf için:

Aydın, E., ve Aydın, G. Ö. (2020). Bozok Üniversitesi Öğrencilerinin Empatik Eğilimlerinin Sporda Tercih Ettikleri Liderlik Davranışlarıyla Karşılaştırılması. *Uluslararası Bozok Spor Bilimleri Dergisi*, 1(1), 52-62.

Özet

Bu araştırmanın amacı, Spor Bilimleri Fakültesi öğrencilerinin empatik eğilimleri ile sporda tercih ettikleri liderlik davranışlarının karşılaştırılmasıdır. Bu amaçla Spor Bilimleri Fakültesi öğrencilerinden rastgele seçilen 150 öğrenci araştırmanın örneklemini oluşturmaktadır. Araştırma verilerinin toplanmasında Dökmen (1988) tarafından geliştirilen “Empatik Eğilim Ölçeği” ve Chelladurai ve Saleh (1980) tarafından geliştirilen, Tiryaki (2000) tarafından Türk Kültürüne uyarlanan “Spor için Liderlik Ölçeğinin” “Tercih Edilen Lider Davranışı Formu” kullanılmıştır. Elde edilen verilerin istatistiksel analizinde, değişkenlerin durumuna bağlı olarak bağımsız grup t testi, tek yönlü varyasyon analizi kullanılmıştır. Empatik eğilim puanları ile tercih edilen liderlik davranışlarının alt boyutları arasındaki ilişkinin tespit edilmesi için korelasyon analizi yapılmıştır. Araştırmanın sonucunda; katılımcıların empatik eğilim puanlarının cinsiyet değişkenine göre kadın katılımcıların lehine, yaş değişkeninde sosyal destek alt boyutunun 25 yaş ve üzeri gruba göre 22-24 yaş grubu lehine, kaptanlık yapma değişkenine göre ise demokratik davranış alt boyutunda kaptanlık yapanların lehine anlamlı farklılıklar tespit edilmiştir. Katılımcıların empatik eğilim puanları ile tercih edilen lider davranışı alt boyutları arasında anlamlı düzeyde bir ilişki tespit edilmemiştir.

Anahtar kelimeler: Liderlik Davranışı, Empatik Eğilim, Spor Bilimleri

The Comparison of Emphatic Tendencies of University Student with Their Preferred Leadership Behaviors in Sports

Abstract

The purpose of the study is to compare the emphatic tendencies of Faculty of Sports Sciences students with their preferred leadership behaviors in sports. To that end, 150 random students from the Faculty of Sports Sciences were selected to form a sample group. For study's data collection, “Emphatic Tendency Scale”, which was developed by Dökmen (1988) and “Preferred Leadership Behavior Form” of “Leadership Scale for Sports”, which was developed by Chelladurai and Saleh (1980) and adopted to Turkish culture by Tiryaki (2000) were used. During the statistical analysis of the gathered data, independent group t-test, one-way variance analysis was used. In order to determine the relationship between emphatic tendency scores and the sub-dimensions of preferred leadership behaviors, correlation analysis was performed. As a result of the study, significant differences were observed in participants' emphatic tendency scores in favor of women over men with respect to gender variable, and in favor of 22-24 age group over 25 and older age group with respect to social support sub-dimension of age variable, and finally, in favor of team captains with respect to democratic behavior sub-dimension of captainship variable. On the other hand, no significant relationship was determined between participants' emphatic tendency scores and the sub-dimensions of preferred leadership behavior.

Keywords: Leadership Behavior, Emphatic Tendency, Sports Sciences

GİRİŞ

Birey yaşamında evrensel bir boyuta sahip olan “Spor” alanında da sporcuları ve takımları belli hedeflerin etrafında toplayabilen ve hedeflerini gerçekleştirmek amacıyla onları eyleme geçirecek tecrübeye sahip liderlerin varlığına ihtiyaç duyulmaktadır. Sporda başarı getirmenin yolu sadece iyi sporculara sahip olmak değildir. Yeteneği olan sporcuları yönlendirecek ve yeteneklerini ortaya çıkarmalarına yardım edebilecek liderlere ihtiyaç duyulmaktadır. Lider, kişileri motive etmek için bilgi ve tecrübesini paylaşmak durumundadır. Lider özelliği ile takipçilerinin motivasyonunu sağlayamıyorsa, sahip olduğu mesajın bir önemi de yoktur (Maxwell, 1999).

Liderlik, nitelikleri 20. Yüzyılda gerek kuram gerekse uygulayıcıların ilgileriyle ün kazanmış ve zaman içerisinde liderliğe yönelik birçok tanım yapılmıştır. Bu tanımlara göz atacak olursak; Cooley (1902)’e göre, liderlik kollektif hareketlerin odağında olabilmektir. Mumford (1906)’a göre, liderlik kollektif hareketlerin kontrolü sürecinde, grupta bir kişinin öne çıkmasıdır. Blackmar (1911)’a göre, liderlik, tüm grubun gücünü kendi çabalarında ortaya koyabilmektir. Munson (1921)’a göre, liderlik, en az çatışma, en güçlü iş birliği ile insanları başarıya sevk etme kabiliyetidir. Chapin (1924)’e göre, liderlik, grubun iş birliğine özel bir mana yükleyebilmektir. Bernard (1927)’a göre, liderlik, izleyicilerin istek ve ihtiyaçlarını fark ederek; enerjilerini bu istek ve ihtiyaçları karşılamaya yöneltmektir. Kilbourne (1935)’e göre, liderlik, hayranlık duyulan kişilik özelliklerinin birçoğuna sahip olduğunu ortaya koymaktır. Harkins ve Copeland (1942)’a göre, liderlik, insanları gerek fiziksel gerek duygusal ve gerekse zihinsel olarak etkileyebilme sanatıdır. Knickerbocker (1948)’a göre, liderlik, izleyicilerin ve onların bireysel ihtiyaçlarının karşılanması ve bu amaçla var olan tüm araçları kontrol altında tutan kişi arasındaki işlevsel bir ilişkidir. Stogdill (1950)’e göre, liderlik, amaçların var olması ve gerçekleştirilmesi için grup üyelerini etkileme sürecidir.

Liderlik nitelikleriyle ilgili günümüze kadar birden fazla çalışma yapılmıştır. Bu çalışmaların ortak noktası iyi bir yöneticinin önemli sıfatlarından birinin liderlik olduğu yönündedir. Sporun sosyal bir durum olması, amacının da birey ve toplum olması spor yöneticiliğinde liderlik sıfatını daha da öne çıkartmaktadır. Bir spor kurumundaki yönetici yalnızca kurum işleriyle alakalı işlerle ilgilenen ve makamında oturan birey değildir. Spor yöneticisi, kurumun amaçlarına ulaştırılması doğrultusunda hareket eden, topluluk dışındaki ve içindeki ilişkileri geliştiren, düzenleyen, idare eden, onları etkisi altına alan, belirli konularda liderlik ve rehberlik eden bireylerdir (Yetim, 1996). Liderlik sürecinde bir çok özellik gibi empati yeteneğinin de önemli bir rol oynamakta olduğu düşünülmektedir.

Empati denildiğinde ilk akla gelen isim psikolog ve ilk terapi merkezi kurucusu olan Carl Rogers’dır. Empatiyi, kendi tecrübeleri esnasında kullandığı terapi seanslarını örnek alarak başarılı olmuştur. Rogers, psikanaliz ve davranışçılık kavramlarından ilerlemeye devam etmiştir çünkü davranışın bilincine varmak bizi eylemlerimizin sürüklediğini ifade etmiştir (Rogers, 1986). Empati kendinden emin bireylerin başka bireylerin dünyasına girmeyi kolaylaştıracak ve bütünleştirecek bir şekilde karşısındakini anlayarak tekrardan bireyin kendi dünyasına dönme türüdür (Rogers, 1986). Bazı yazarlar için ise empati, duyuşsal bir tepki ürünü olarak kişinin karşısındaki insanların duygularını hissedebilme yetisi olarak ifade edilmiştir (Bernadett-Shapiro, Ehrensaft ve Shapiro 1996). Çalışmalar, empati yeteneğinin

eğitim yoluyla geliştirilebileceğini ve empati kurma eğiliminin eğitim yoluyla oğretilerebileceğini ifade etmektedir (Dökmen, 2005). Empati ve eğitim birbiri ile ilişki içinde yürütölen süreçtir.

Günümüzde empatinin duygusal empati ve bilişsel süreçlerin katkıları ile ortaya çıkaran, birden fazla boyuta sahip bir beceri olduğu kabul edilmektedir (Bora ve Baysan, 2009). Empati süreci anlama, algılama, hissetme vb. psikolojik, bilişsel ve duygusal bileşenlerden oluşmaktadır, bu bileşenler birbirleriyle etkileşimdedir (Kaya ve Siyez, 2010) Empatinin iki boyutunun da yüksek seviyede olması, kişinin fark etme düzeyini arttırır ve de istenilen biçimde ilişki kurulmasını sağlamaktadır. Diğer bir deyişle, bilişsel ve duygusal empati seviyesinin yüksek olması, karşımızdaki bireyi anlama ihtimalini yükseltmektedir (Yılmaz ve Akyel, 2008).

Sporcunun empati yeteneklerinin yükseltilmesi, bu nitelikler doğrultusunda birbiriyle etkileşimde olan rakip, taraftar ve hakem üzerinde olumlu yönde etkileri olacaktır (Mavi ve Tuncel, 2012). Spor ortamında ve özellikle spor yarışmaları sırasında, sporcuların empatik başarı da etkisinin olduğu zihne uygun bir yaklaşımdır (Parry, Nesti, Robinson, ve Watson, 2007). Empati spor yarışmalarında yönetilmesinde sporcularla iletişimin en önemli kısmıdır ve empati kurarak dinlemek ve empati kurarak karşılık vermek spor yarışmalarda, hakemlerin işlerini oldukça kolaylaştıran niteliklerden bir tanesidir (Lussier ve Kimball, 2009). Hakemlerin karşılaştıkları olumsuz tepkiler ya da yaşantılar sonrasında empati kurabilmesinin yaşayacakları stres düzeyini azaltacağı düşünölebilmektedir (Araç Ilgar ve Cihan, 2018)

Bu araştırmanın amacı, Yozgat Bozok Üniversitesi Spor Bilimleri Faköltesi öğrencilerinin empatik eğilimleri ile sporda tercih ettikleri liderlik davranışlarının karşılaştırılmasıdır.

YÖNTEM

Araştırma Modeli

Betimsel tarama modelinde yapılandırılan bu çalışmada, ilişkisel tarama yöntemi kullanılmıştır.

Çalışma Grubu

Bozok Üniversitesi Spor Bilimleri Faköltesi öğrencileri bu çalışmanın evrenini, örneklem grubunu ise 2019-2020 eğitim-öğretim yılı güz döneminde farklı bölümlerde öğrenim gören, 81 erkek ve 68 kadın olmak üzere toplamda 149 öğrenci oluşturmaktadır. Çalışmada örneklem; belirlenen evrenden tesadüfi örneklem yoluyla seçilmiştir.

Tablo 1. Katılımcıların demografik özelliklerin frekans ve düzey dağılımları

Değişkenler	Grup	Frekans (N)	Yüzde (%)
Cinsiyet	Kadın	68	45.3
	Erkek	81	54.0
Yaş	16-18	14	9.3
	19-21	69	46.0
	22-24	60	40.0
	25 ve üzeri	7	4.7
Bölüm	Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği	52	34.7
	Antrenörlük Eğitimi	49	32.7
	Spor Yöneticiliği	49	32.7

Sınıf	1.Sınıf	34	22.7
	2.Sınıf	51	34.0
	3.Sınıf	23	15.3
	4.Sınıf	42	28.0
Branş	Bireysel	77	51.3
	Takım	73	48.7
Kaptanlık	Evet	63	42.0
	Hayır	87	58.2
Aile Geliri	500-1000	34	22.7
	1000-2000	37	24.7
	2000-3000	37	24.7
	3000 ve üzeri	42	28.0

Veri Toplama Aracı

Veri toplamada, Dökmen (1988) tarafından hazırlanan “Empatik Eğilim Ölçeği” (EEÖ) ve Chelladurai ve Saleh’in (1980) hazırladığı, Tiryaki’nin Türk Kültürüne uyarladığı “Spor İçin Liderlik Ölçeği’nin” “Tercih Edilen Lider Davranışı Formu” kullanılmıştır.

Kişisel Bilgi Formu

Kişisel bilgi formunda katılımcılardan; cinsiyetleri, yaşları, öğrenim gördükleri bölüm, sınıf düzeyleri, branşları ve spor branşlarında kaptanlık yapma durumları aile gelir düzeyleri ile ilgili sorular yöneltilmiştir.

Empatik Eğilim Ölçeği

Empatik Eğilim Ölçeği (EEÖ): Dökmen’in 1988 yılında hazırladığı bu ölçek, kişilerin günlük yaşamda empati kurma potansiyellerinin ölçülmesi amacıyla geliştirilmiş, likert tipli bir ölçektir. Yirmi sorudan oluşmaktadır ve her soruya 1 ve 5 arasında puan verilmektedir. Puanlar hesaplanırken 3.,6.,7.,8.,11.,12.,13.,15. sorular tersten toplanmaktadır. Ölçekten en az 20 puan, en fazla 100 puan alınabilmektedir. Deneklerin empatik eğilim puanlarını alınan toplam puan ifade etmektedir. EEÖ, 70 kişilik bir öğrenci grubuna, ölçeğin tekrarı yöntemiyle, üç hafta arayla iki defa uygulanmıştır. Bu uygulamadan elde edilen ölçeğin güvenilirliği 0.82 bulunmuştur. Deneklerin, ölçeğin tek ve çift maddelerinden aldıkları puanlar arasındaki ölçeği yarılama güvenilirliği 0.86 olarak bulunmuştur (Dökmen, 1988). Ölçeğin araştırma grubumuzda hesaplanan, Cronbach Alpha güvenilirlik katsayısı 0.72 olarak hesaplanmıştır.

Spor İçin Liderlik Ölçeği - Tercih Edilen Lider Davranışı Formu

Spor İçin Liderlik Ölçeği - Tercih Edilen Lider Davranışı Formu: Bu ölçek liderliğe ilişkin olarak, “yol-hedef” kuramı ve “izlerlik” kuramının sentezine dayanmaktadır (Chelladurai, 1984).

Spor için Liderlik Ölçeği üç formdan oluşmaktadır (Tiryaki, 2000). Bu formlar;

1. Sporcuların tercih ettikleri, lider davranışlarını ölçen form
2. Sporcuların koçları ile ilgili algıladıkları, gerçek lider davranışlarını ölçen form
3. Koçların kendi lider davranışlarını veya ideal lider davranışlarını ölçen form

Spor için liderlik ölçeği 40 maddeden oluşmaktadır. Maddelere verilen yargılar 5’li likert tipi derecelendirme ile değerlendirilmektedir. Bu değerlendirme:

Hiçbir zaman, nadiren, arada sırada, sık sık, her zaman şeklindedir.

Ölçek lider davranışlarını betimleyen 5 alt ölçekten oluşmaktadır.

1. Eğitim ve Öğretim-EÖ-(Training and instruction): 15 madde
2. Demokratik Davranış-DD-(Democratic Behavior): 8 madde
3. Otoriter Davranış-OD-(Autoractic Behavior): 3 madde
4. Sosyal Destek-SD-(Social Support): 8 madde
5. Pozitif Geribildirim-PG-(Positive Feedback):6 madde

Sporcuların liderlerinin tercih ettikleri davranış formu güvenilirlik çalışması yapılmıştır. Ölçeğin iç tutarlılık Cronbach Alpha değerleri eğitim ve öğretim (EÖ), demokratik davranış (DD), otorite davranışı (OD), sosyal destek (SD) ve pozitif geribildirim (PG) için sırasıyla; 0.95, 0.92, 0.86, 0.91 ve 0.89’dur. Ölçeğin test-tekrar-test güvenilirliği için güvenilirlik katsayılarını sırasıyla; 0.68, 0.75, 0.67, 0.66, 0.71 olarak belirlemiştir.

Verilerin Analizi

Elde edilen verilerin analizinde, değişkenlere bağlı olarak bağımsız grup t testi ve tek yönlü varyasyonu analizi testi uygulanmıştır. Anova testi sonucunda farkın anlamlı olduğu durumlarda, farkın kaynağının belirlenmesi amacıyla Tukey testi yapılmıştır.

Empatik eğilim puanları ile tercih edilen lider davranışın alt boyutları arasındaki ilişkinin belirlenmesi için Pearson Momentler Çarpım Korelasyonu kullanılmıştır. Verilerin analizinde istatistiksel anlamlılık düzeyi $p < 0.05$ olarak kabul edilmiştir.

BULGULAR

Araştırmanın bu bölümünde istatistiksel analizler neticesinde elde edilen verilere ilişkin bulgu ve yorumlara yer verilmiştir.

Tablo 2. Cinsiyet değişkenlerine göre empatik eğilim puanları ve tercih edilen liderlik davranışı alt boyutlarına ait t testi sonuçları

	Değişkenler	N	Mean	ss	t	sd	p
Empatik Eğilim Puanı	Kadın	68	3.5882	.37577	2.568	147	.011*
	Erkek	81	3.4211	.41152			
DD ORT	Kadın	68	4.2610	.47842	1.773	147	.078
	Erkek	81	4.0895	.66651			
EÖ ORT	Kadın	68	4.1049	.53598	1.844	147	.067
	Erkek	81	3.9424	.53570			
OD ORT	Kadın	68	4.4118	.53570	1.878	147	.062
	Erkek	81	4.0782	.80151			
PG ORT	Kadın	68	3.9093	.74560	-.425	147	.672
	Erkek	81	3.9774	1.13093			
SD ORT	Kadın	68	4.0735	.60788	1.379	147	.170
	Erkek	81	3.8843	.98540			

Tablo 2 incelendiğinde, yapılan t testine sonuçlarına göre; empatik eğilim puanlarında cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir ($p= 0,011$; $p > 0,05$). Tercih edilen liderlik davranışları ölçeğinin alt boyutları olan demokratik davranış ($p = 0,078$), otoriter davranış ($p = 0,06$), pozitif geribildirim ($p = 0,672$), sosyal destek ($p = 0,170$) ve eğitim öğretim alt boyutunda ($p = 0,067$) cinsiyet değişkenine göre anlamlı farklılık tespit edilmemiştir.

Tablo 3. Bölüm değişkenlerine göre öğrencilerin empatik eğilim puanları ve tercih edilen lider davranışı alt boyutlarının puan ortalamalarına ilişkin Anova testi sonuçları

Bağımlı Değişken	Varyans Kaynağı	Kt.	sd	Ko.	F	P
Empatik Eğilim Puanı	Gruplar arası	.099	2	.049	.276	.759
	Grup içi	26.313	147	.179		
	Toplam	26.412	149			
DD ORT	Gruplar arası	.358	2	.179	.264	.759
	Grup içi	51.606	147	.351		
	Toplam	51.963	149			
EÖ ORT	Gruplar arası	.943	2	.471	1.633	.199
	Grup içi	42.440	147	.289		
	Toplam	43.383	149			
OD ORT	Gruplar arası	.628	2	.314	.264	.769
	Grup içi	175.094	147	1.191		
	Toplam	175.722	149			
PG ORT	Gruplar arası	2.059	2	1.030	1.099	.336
	Grup içi	137.726	147	.937		
	Toplam	139.785	149			
SD ORT	Gruplar arası	1.884	2	.942	1.355	.261
	Grup içi	102.230	147	.695		
	Toplam	104.115	149			

Tablo 3 incelendiğinde; öğrencilerin empatik eğilim puanları ve tercih edilen liderlik davranışının tüm alt boyutlarında öğrenim görülen bölüm değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılık bulunmamıştır.

Tablo 4. Yaş değişkenlerine göre empatik eğilim puanları ve tercih edilen lider davranışı alt boyutlarının puan ortalamalarına ilişkin Anova testi sonuçları

Bağımlı Değişken	Varyans Kaynağı	Kt.	sd	Ko.	F	P	Post Hoc (Tukey)
Empatik Eğilim Puanı	Gruplar arası	.315	3	.937	.588	.624	
	Grup içi	42.442	146	.105			
	Toplam	43.383	149				
DD ORT	Gruplar arası	1.632	3	.544	1.578	.197	
	Grup içi	50.331	146	.345			
	Toplam	51.963	149				
EÖ ORT	Gruplar arası	.940	3	.313	.078	.360	
	Grup içi	42.442	146	.291			
	Toplam	43.383	149				
OD ORT	Gruplar arası	1.056	3	.352	.294	.830	
	Grup içi	174.666	146	1.196			
	Toplam	175.722	149				

PG ORT	Gruplar arası	2.912	3	.971	1.035	.379
	Grup içi	136.874	146	.937		
	Toplam	139.785	149			
SD ORT	Gruplar arası	10.039	3	3.346	5.193	.002*
	Grup içi	94.076	146	.644		
	Toplam	104.115	149			

Tablo 4 incelendiğinde katılımcıların empatik eğilim puanları ($p=0,624$) ve tercih edilen liderlik davranışının alt boyutları olan demokratik davranış ($p=0,197$), otoriter davranış ($p=0,830$), pozitif geribildirim ($p=0,379$), eğitim öğretim ($p=0,197$) boyutlarında yaş değişkeni açısından anlamlı düzeyde farklılık bulunmazken sosyal destek ($p=0,002$) alt boyutunda anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek için yapılan Tukey analiz sonucuna göre, 25 yaş ve üzeri öğrencilerin puan ortalamalarının 22-24 arası yaş grubunda olanlardan anlamlı şekilde düşük olduğu saptanmıştır.

Tablo 5. Kaptanlık yapma değişkenlerine göre empatik eğilim puanları ve tercih edilen liderlik davranışı alt boyutlarına ait t testi sonuçları

	Değişkenler	N	Mean	ss	t	sd	p
Empatik Eğilim Puanı	Evet	63	3,3723	,39982	,649	148	,517
	Hayır	87	3,3270	,43703			
DD ORT	Evet	63	4,3056	,49635	2,478	148	,014*
	Hayır	87	4,0675	,63446			
EÖ ORT	Evet	63	4,0349	,52723	,296	148	,768
	Hayır	87	4,0084	,55114			
OD ORT	Evet	63	4,2275	,74253	-,056	148	,956
	Hayır	87	4,2375	1,28287			
PG ORT	Evet	63	3,9074	1,10180	-,433	148	,665
	Hayır	87	3,9770	,86497			
SD ORT	Evet	63	3,8790	,61236	-1,094	148	,276
	Hayır	87	4,0302	,96467			

Tablo 5 incelendiğinde kaptanlık yapma değişkenine göre tercih edilen liderlik davranışları ölçeğinin demokratik davranış alt boyutunda ($p=0,014$) kaptanlık yapanların lehine anlamlı bir farklılık olduğu görülmüştür. Katılımcıların, otoriter davranış ($p=0,956$), pozitif geribildirim ($p=0,665$), sosyal destek ($p=0,276$) eğitim öğretim alt boyutlarında ($p=0,768$) ve empatik eğilim puanlarında ($p=0,517$) kaptanlık yapma değişkenine göre anlamlı farklılık tespit edilmemiştir.

Tablo 6. Katılımcıların empatik eğilim puanları ve tercih edilen lider davranışı alt boyutları arasındaki ilişki

		DD ORT	EÖ ORT	OD ORT	PG ORT	SD ORT
Empatik Eğilim Puanı	r	0,096	-,014	0,080	-,129	-,008
	p	0,243	0,862	0,330	0,117	0,921
	N	150	150	150	150	150

Tablo 6 incelendiğinde empatik eğilim puanı ve tercih edilen lider davranışları alt boyutları arasındaki korelasyon incelenmiştir. +1 ve -1 arasında değişken olan r değeri incelendiğinde, öğrencilerin empatik eğilim puanları ile tercih edilen lider davranışı alt boyutlarında herhangi bir ilişkiye rastlanılmamıştır.

TARTIŞMA VE SONUÇ

Yozgat Bozok Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi öğrencilerinin empatik eğilimleri ile sporda tercih ettikleri liderlik davranışlarının karşılaştırılması amacıyla yapılan bu çalışmada katılımcıların; %54'ü erkek, %46'sı 19-21 yaş aralığında, % 34,7'si beden eğitimi ve spor öğretmenliği bölümünde okumakta, %51,3 bireysel spor branşları ile uğraşmış, %42'si yaptıkları spor branşlarında kaptanlık yapmıştır.

Yapılan t testine göre; empatik eğilim puanlarında cinsiyet değişkenine göre kadınların lehine anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir ($p= 0,011$; $p > 0.05$). Literatürde empatik eğilim ile cinsiyet değişkeni arasında farklılığın incelendiği bir çok çalışma bulunmaktadır. Bu çalışmalardan bazılarında cinsiyet arasında fark bulunmaktan (Akçakoyun, Çalışkan ve Karlı, 2010; Akyel ve Yılmaz, 2008; Mutlu, Şentürk ve Zorba, 2014, Eraslan, 2014, Karabulut ve Pulur, 2013) kimi çalışmada erkeklerin lehine (Elikesik ve Alım, 2013), kimi çalışmada ise sonuçlarımızla paralel olarak kadın katılımcılar lehine anlamlı fark bulunmuştur (Koç, 2016). Cinsiyet değişkenine göre, araştırmalarda çıkan farklı sonuçların, örneklem gruplarının farklılaşması ile ortaya çıktığı söylenebilir.

Tercih edilen liderlik davranışları ölçeğinin alt boyutlarında cinsiyet değişkenine göre anlamlı farklılık tespit edilmemiştir. Lider sınıfı ve optimist sınıflarında bulunan kız ve erkek yelkenciler ile yapılan çalışmada da cinsiyet değişkenine göre tercih edilen lider davranışı alt boyutlarında anlamlı bir fark bulunmamıştır (İnce 2006). Liderlik davranışlarının alt boyutlarının cinsiyet değişkeninden etkilenmediği söylenebilir.

Katılımcıların tercih edilen liderlik davranışının alt boyutları olan demokratik davranış, otoriter davranış, pozitif geribildirim, eğitim öğretim boyutlarında yaş değişkeni açısından anlamlı düzeyde farklılık bulunmazken sosyal destek ($p =0,002$) alt boyutunda 25 ve üzeri yaşa göre 22-24 yaş arası olanların lehine anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Yapılan çalışmalarda yaş, deneyim ve olgunluğun tercih edilen lider davranışlarında etken olduğu gösterilmiştir. Chelladurai ve Carron (1983) yaptıkları çalışmada 12-15 yaş ve 17-29 yaş arası basketbolcuların karşılaştırıldığı bir araştırmada daha küçük yaş grubunda olanların daha yaşlı oyunculara göre sosyal destek ve demokratik davranışı daha fazla, otoriter davranışı daha az tercih ettikleri bulunmuştur. Empatik eğilim düzeyi incelendiğinde yaş değişkeninin önemli bir etken olmadığı tespit edilmiştir.

Bölüm değişkeni açısından, liderlik davranışı alt boyutlarından demokratik davranış ve pozitif geribildirim alt boyutlarında öğretmenlik ve antrenörlük bölümleri lehine anlamlı düzeyde bir farklılaşma olduğu görülmektedir. Antrenörlük ve öğretmenlik bölümlerindeki demokratik davranış ile pozitif geribildirim alt boyutlarındaki farklılaşmanın öğretmenlik bölümünde müfredat dahilinde bulunan öğretmenlik meslek bilgisi (formasyon) dersleri ile ilgili olduğu düşünülebilir. Antrenörlük bölümlerinde liderlik vasıfları taşıyan antrenörlerin yetişmesi için antrenörlük uygulaması derslerinin de önemi bu sonuçlarla birlikte ortaya çıkmaktadır.

Kaptanlık yapma değişkenine göre tercih edilen liderlik davranışları ölçeğinin demokratik davranış alt boyutunda ($p=0,014$) kaptanlık yapanların lehine anlamlı bir farklılık olduğu görülmüştür. Aslan ve Çoknaz'ın (2016) yaptığı çalışmada Takım sporcularının bireysel branş ile uğraşan sporculara göre, anlamlı bir fark olmamasına karşın empatik eğilim puanlarının

daha yüksek olduğu bulunmuştur. Demokratik Davranış boyutunun grup hedefleriyle, çalışma yöntemleriyle, oyun taktikleri ve stratejileriyle ilgili olarak sporcuların daha büyük katılımına izin vermek (Chelladurai ve Saleh, 1980) olduğu düşünöldüğünde kaptanlık deneyimi bulunan katılımcıların empatik eğilim düzeyinin daha yüksek olmasının literatür ile uyumlu olduğu söylenebilir.

Son olarak; empatik eğilim puanı ve tercih edilen lider davranışları alt boyutları arasındaki korelasyon incelenmiştir. +1 ve -1 arasında değışken olan r değeri incelendiğinde, öğrencilerin empatik eğilim puanları ile tercih edilen lider davranışı alt boyutlarında herhangi bir ilişkiye rastlanılmamıştır. Farklı örneklemeler ile yapılacak çalışmalarla empatik eğilim ve tercih edilen liderlik davranışları arasındaki ilişkinin incelenmesinin alan yazına katkıda bulunacağı düşünölmektedir.

KAYNAKLAR

- Aslan, S. ve Çoknaz, H. (2016). Takım ve Bireysel Sporlarla Uğraşan Sporcuların Empatik Eğilim Puanlarının Karşılaştırılması, *Marmara Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi*, 1(1), 997-1086.
- Akçakoyun F., Çalışkan E. ve Karlı H. (2010). Dövüş ve Takım Sporcularının Empati Düzeylerinin Karşılaştırılması, *Türkiye Kickboks Federasyonu Spor Bilimleri Dergisi*, 3(2), 37-47.
- Araç Ilgar, E. ve Cihan, B. B. (2018). Determination of Stress Factors According to Variables and Investigation of Their Relation to Empathetical Inclination of Karate Referees. *IJOESS*, 9(33), 1973-1995.
- Bernadett Shapiro, S., Ehrensaft, D. ve Shapiro, J. L. (1996). Father participation in childcare and the development of empathy in sons: An empirical study. *Family Therapy, The Journal of the California Graduate School of Family Psychology*, 23(2), 77-93.
- Bernard, B. J. (1927). *U.S. Patent No. 1,639,880*. Washington, DC: U.S. Patent and Trademark Office.
- Blackmar, F. W. (1911). Leadership in Reform. *American Journal of Sociology*, 16(5), 626-644.
- Bora, E. ve Baysan Arabaci, L. (2009). Effect of age and gender on schizotypal personality traits in the normal population. *Psychiatry and Clinical Neurosciences*, 63(5), 663-669.
- Chapin, C. V. (1924). Deaths among taxpayers and non-taxpayers income tax, Providence, 1865. *American Journal of Public Health*, 14(8), 647-651.
- Chelladurai, P. ve Carron, A. V. (1983). Athletic Maturity and Preferred Leadership. *Journal of Sport Psychology*, 5, 371-380.
- Chelladurai, P. ve Saleh, S.D. (1980). Dimensions of Leader Behavior in Sports: Development aLeadership Scale, *Journal of Sport Psychology*, 2, 34-45.
- Cooley, C. H. (1902). Looking-glass self. The production of reality: *Essays and Readings on Social Interaction*, 6, 126-128.
- Dökmen, Ü. (1988). Empatinin Yeni Bir Modele Dayanılarak Ölçülmesi Ve Psikodrama İle Geliştirilmesi. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 21(1), 155-190.
- Dökmen, Ü. (2005). *İletişim Çatışmaları ve Empati*. İstanbul: Sistem Yayıncılık.
- Elikesik, M., ve Alım, M. (2013). Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Empatik Becerilerinin Bazı Değişkenlere Göre İncelenmesi, *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 17(3), 167-180.
- Eraslan, M. (2016). The Analysis of Emotional Intelligence and Emphatic Tendency Levels of Youth According to Varibales of Age, Gender and Doing Sports, *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 24(4), 1839-1852.
- Harkins, W. D. ve Copeland, L. E. (1942). A Superliquid in Two Dimensions and a First Order Change in a Condensed Monolayer I. Energy, Compressibility, and Order of Phase Transformations. *The Journal of Chemical Physics*, 10(5), 272-286.

- Ilgar Araç, E. ve Cihan, B. B. (2018). Determination of Stress Factors According to Variables and Investigation of Their Relation to Empathetical Inclination of Karate Referees, *International Journal of Eurasia Social Sciences*, 9(33), 1973-1995.
- İnce, N. (2006). *Farklı yelken sınıflarındaki sporcuların liderlik tercihleri*, Mersin Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Mersin.
- Karabulut, E., ve Pular, A. (2013). An Investigation on Levels of the Empathic Tendencies of Elite University Tennis Players in Terms of Different Variables. *Türk Spor ve Egzersiz Dergisi*, 15(1), 9-15.
- Kaya, A. ve Siyez, D. M. (2010). KA-Sİ çocuk ve ergenler için empatik eğilim ölçeği: Geliştirilmesi geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Eğitim ve Bilim*, 35(156), 110-125.
- Kilbourne, C. E. (1935). The Elements of Leadership. *Journal of Coast Artillery*, 78(6), 437-439.
- Koç, M. (2016). Demografik Özellikler ile Empatik Eğilim Arasındaki İlişki: Yetişkinler Üzerine Ampirik Bir Araştırma, *Iğd Üniv Sosyal Bilimler Dergisi*, 9, 25-47.
- Knickerbocker, I. (1948). Leadership: a conception and some implications. *Journal of Social Issues*, 4(3), 23-40.
- Lussier, R. N. ve Kimball, D. (2009). *Applied Sport Management Skills*. USA.
- Mavi, S. ve Tuncel, S. D. (2012). Sporcuların 'sporda hoşgörü' kavramına ilişkin algıları, *SPORMETRE Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 10(4) 125-129.
- Maxwell, C. J. (1999). *Liderlik Nitelikleri: Reddedilemez 21 Liderlik Yasası*. (Çev. İ. Şener), İstanbul: Beyaz Yayınları.
- Mumford, E. (1906). The origins of leadership. *American Journal of Sociology*, 12(2), 216-240.
- Munson, E. L. (1921). *The Management of Men*. New York: Holt.
- Mutlu, O. T., Şentürk H. E. ve Zorba, E. (2014). Üniversite Öğrencisi Tenisçilerde Empatik Eğilim ve İletişim Becerisi. *International Journal of Science Culture and Sport*, 1, 129-137.
- Parry, J., Robinson, S., Watson, N. ve Nesti, M. (2007). *Sport and Spirituality: An Introduction*. Routledge.
- Rogers, Everett M. (1986), *Communication Technology: The New Media in Society*. New York: The Free Press.
- Stogdill, R. M. (1950). Leadership, Membership and Organization. *Psychological Bulletin*, 47(1), 1-14.
- Tiryaki İ. (2000). *Spor Psikolojisi, Kavramlar, Kuramlar ve Uygulama*. Ankara: Eylül Kitap ve Yayınevi.
- Yetim, A. (1996). Spor yönetiminde liderlik. *Gazi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 1(3), 85-94.
- Yılmaz, İ. ve Akyel, Y. (2008). Beden Eğitimi Öğretmen Adaylarının Empatik Eğilim Düzeylerinin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi, *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 9(3), 27-33.